

Бондаренко Р.О.,
Державний торговельно-економічний університет
Науковий керівник: Шведова Г.Л.,
к.ю.н., доц., доцент кафедри
правового забезпечення безпеки бізнесу
Державний торговельно-економічний університет
м. Київ

ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ ЯК ЗАГРОЗА СОЦІАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ

Найважливішими функціями держави відповідно до ст. 17 Конституції України є захист суверенітету та територіальної цілісності України, також забезпечення її економічної та інформаційної безпеки. Проблема оборони кордонів, а зокрема їх повернення, гостро повстала з повномасштабним вторгненням Росії на наші землі. 24 лютого 2022 року соціальна безпека українців почала знищуватись руками ворога, життя стало під загрозою.

Для того аби почати досліджувати дану тему, визначимо значення понять «воєнні злочини», «соціальна безпека».

Українське законодавство не містить визначення першого поняття, але попри це можна сказати, що деякі з воєнних злочинів передбачені в кримінальному кодексі України[1], а саме:

1. Погане поводження з військовополоненими (стаття 434 ККУ);
2. Мародерство (стаття 432 ККУ);
3. Насильство над населенням у районі воєнних дій (стаття 343 ККУ);
4. Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Кристала , а також Червоного Півмісяця, зловживання ними (стаття 435 ККУ).

Говорячи про соціальну безпеку, варто сказати, що саме вона відіграє провідну роль у всій системі національної безпеки. Вперше дане поняття офіційно визначено у Копенгагенській декларації про соціальний розвиток, яка була прийнята в 1995 році. В Україні значну увагу приділяють розвитку безпеки суспільства та зменшенню нерівності між громадянами країни, тому і приймається безліч нормативно – правових актів, зокрема[2]:

- в 1990 році була прийнята Декларація про державний суверенітет України, у ній було започатковано розуміння значення соціальної безпеки;
- в 1996 році було прийнято Конституцію України, згідно якої держава забезпечує соціальну спрямованість економіки, що є фундаментальною основою для реалізації соціальних прав громадян, зокрема на соціальний захист та достатній життєвий рівень;
- та інші документи ;

Тому поняття «соціальна безпека» [3] можна визначити так – стан захищеності соціальних інтересів населення від загроз , які посягаються на його соціальний стан та рівень життєзабезпечення, за якого відбувається збереження людського потенціалу, досягнення в суспільстві соціальної злагоди та цілісності.

З перших днів повномасштабного наступу РФ на Україну, ми кожного дня дізнаємося та чуємо про нові звірства, які вчиняють військовослужбовці армії ворога. До них можна віднести масові вбивства мирного населення, зґвалтування жінок та дітей, авіаудари по містах та селах, зокрема по жилих кварталах міст та сіл, викрадення представників органів місцевого самоврядування, особливе місце посідають катування цивільних та полонених, які згодом оприлюднюються в соцмережах.

Прикладом катувань полоненого може бути опублікована історія одного з військовополонених України[4]. В одному з російських Telegram – каналів з'явилося відео, де жорстоко знущалися з українського військового. На відео було презентовано ситуацію як двоє чоловіків, які були представниками російських військових, розмовляли російською, проводили полоненому кастрацію канцелярським ножом, а потім застрелили, витягнувши мотузкою тіло на вулицю. Ще трагедія в Оленівці, а також інтерв'ю після полону, в яких звільнений український військовий, розповідає про всі звірства, які вчинялися по відношенню до них.

У вчинках військових агресора є також злочини проти довкілля, які він робить кожного дня, наносячи удари ракетами та авіацією. Ще у перші дні були зафіксовані обстріли та бомбардування енергетичних об'єктів, навмисні підпали лісів, підриви нафтобаз та забруднення водойм. Зазначені воєнні злочини було зафіксовано в багатьох містах України, зокрема на території Чорнобильської АЕС та прилеглих до неї територій, Запорізької АЕС, Трипільської ТЕС, та ін. [5] Найбільшу кількість екологічних злочинів на даний момент зафіксовано у Київській, Харківській та Миколаївських областях.

Реальну оцінку значення для суспільства презентованих злочинів вдасться зробити лише після завершення активних бойових дій, а наслідки від них українці та українки будуть відчувати роками.

Отже, усі вище названі воєнні злочини несуть в собі гостру соціальну небезпеку, адже порушують головні соціальні права громадян[6], а саме: право на життя (стаття 27 КУ), на соціальний захист (стаття 46 КУ), на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (стаття 49 КУ). Тому, здійснюючи воєнний злочин, кожен військовий, керівник чи простий солдат, який це робить, ставить під загрозу соціальну безпеку громадян.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001р. №2341-III (зі змінами)
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Поняття соціальної безпеки та її роль в системі національної безпеки держави»/ І. І. Білоус //Тернопільського національного економічного університету/-2019.- Ст.2-3.-
URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2019/43.pdf
3. Соціальна безпека населення та її основні складові/ Коленда Н.В.//Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк/-2013.- Ст.-3.-

URL: <https://www.sworld.com.ua/konfer30/776.pdf>

4. Тортури ножем українського полоненого. Україна вимагає справедливості/BBC NEWS Україна-

URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-62348582>

5. Місяць війни. Злочини проти довкілля/ Економічна правда-

URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/26/684714/>

6. Конституція України/Розділ II « Права, свободи та обов'язки громадянина».

URL: <https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii>